

MERDEKA

Nr 81 - december 2020

ÖSTTIMOR

Information

Östtimors budgetar för 2020 och 2021

2020 års budget

Inte förrän den 19 oktober godkändes Östtimors statsbudget för år 2020 av president Francisco Guterres Lú Olo. Den omfattar 1,497 miljarder dollar¹. Regeringen hade upprättat förslaget den 29 juni och parlamentet antagit det den 15 oktober.

Fram tills godkännandet har för varje kalendermånad en tolfedel av budgeten för 2019 gällt som budget i enlighet med Östtimors författning.

Det var kring beslut om budgeten i januari som den dåvarande regeringskoalitionen sprack, om vilket vi skrivit i nummer 80 av Merdeka & ÖsttimorInformation, där det också finns en redovisning för de fyra huvudkategorierna utgifter enligt budgeten.

2021 års budget

Parlamentet antog den 2 december 2020 budgetförslaget för 2021 i sin helhet med 44 röster för, 0 röster mot och 21 ledamöter som inte röstade. De 21 som inte röstade tillhörde CNRT. [2]

Parlamentet fortsätter diskussionen om budgetens detaljer, olika poster, som det senare ska rösta om.

När premiärminister Taur Matan Ruak den 30 november lade fram förslaget i parlamentet höll han ett tal [1]. I inledningen gav han ett antal sifferuppgifter:

- 9 böcker med totalt 1.500 sidor
- 91 olika ministerier, statssekretariat och myndigheter
- 1.800 olika aktiviteter
- 1,57 miljarder dollar är den beräknade BNP exklusive petroleumintäkter för 2021
- 1,895 miljarder dollar är budgetens utgiftssida
- 9,1 miljoner dollar är utvecklingspartnerns bidrag till budgetens inkomstsida
- 27 % är ökningen från 2020 års reviderade budget
- 3/4 är budgetens andel av BNP
- 1.400 dollar är budgetens utgifter för varje timorisk medborgare.

Om finansieringen av utgifterna, budgetens inkomstsida, sade han att en stor del, 74 %, sker genom uttag ur oljefonden av 1.378 miljoner dollar. Det är 830 miljoner mer än den uppskattade hållbara intäkten (Estimated Sustainable Income - ESI).

Budgetförslagets utgifter för de prioriterade områdena är på 1.824 miljoner dollar fördelade på (miljoner dollar):

Fortsättning på sidan 4

**Nyheter från Östtimor,
Västpapua, Aceh och Indonesien**

Innehåll

Östtimors budgetar för 2020 och 2021	1
Redaktören har ordet	2
Östtimorkommittén upplöses	3
Föreningen för ett fritt Papuas fortsatta verksamhet	3
Fotbollen blomstrar i Östtimor	5
Östtimors osäkra väg till utveckling	6
Migrantarbetare fördömer 'modernt slaveri' i Sydkorea	7
Xanana Gusmäos minskande roll?	9
Ny lag om förtal och ärekränkning i Östtimor?	10
Drömmer Jakarta om att få tillbaka Östtimor?	11
ULMWP deklarerar provisorisk västpapuansk regering	12
Aceh 15 år efter Helsingfors-avtalet	12
Munirs bortgång förblir olöst	14

Redaktören har ordet

Årets sista nummer av Merdeka & ÖsttimorInformation blir även det sista som ges ut. Istället kommer kommitténs upplösning i samband med nästa års årsmöte innebära att nyheter om Östtimor läggs upp på hemsidan. Upplösningen behandlas mera utförligt i ett av bidragen.

Artikeln om Östtimors budgetar för 2020 och 2021 är numrets längsta och inkluderar betydelsefulla uppgifter för att förstå tillståndet i landets ekonomi. En annan artikel belyser utvecklingen ur ett bredare perspektiv, inklusive hur corona-pandemin och de sjunkande oljepriserna påverkar ekonomin. Ytterligare en artikel handlar om ekonomiska frågor - i detta fall en fiskares arbetsvillkor i Sydkorea, som tar emot migrantarbetare även från andra asiatiska länder. Migrantarbetare svarar för betydelsefulla bidrag till många länders ekonomier så även om bara ett av fallen har direkt anknytning till Östtimor ger artikeln en uppfattning om vad det innebär att vara migrantarbetare oavsett nationalitet.

Tre artiklar handlar alltså om Östtimors ekonomi och två av de andra om politiken i landet. Den ena analyserar Xanana Gusmäos politiska roll i ljuset av de senare årens politiska spel. Den andra handlar om att justitie-

Fortsättning på sidan 3

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-ickekommersiell-inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA.
Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation kan också publiceras i <http://www.globalarkivet.se>.

Merdeka & ÖsttimorInformation**Ansvarig utgivare:**

Gabriel Jonsson

Redaktör:

Gabriel Jonsson

Redaktionsadress:

Gabriel Jonsson
Råsundavägen 24, 2 tr
169 67 SOLNA
redaktor@osttimorkommitten.se
Tel 08-16 25 10

Layout:

Östtimorkommittén

Adresser:

Föreningen ett Fritt Papua
c/o Jonsson
Råsundavägen 24, 2 tr
169 67 SOLNA
Plusgiro 4 19 12 84-1

Östtimorkommittén
c/o Jonsson

Råsundavägen 24, 2 tr
169 67 SOLNA
Plusgiro 1 81 92-5

ISSN Nr: 1402-2559**Lösnummer 20 kronor**

Östtimorkommittén
Wiboms v 12, 2 tr, c/o Pollák
171 60 SOLNA, tel 073 3964591
pren@osttimorkommitten.se

Skanna och surfa till Östtimorkommitténs webbplats

A 2020-12-22

Östtimorkommittén upplöses

Till årsmötet 2021 kommer styrelsen att föreslå att kommittén upplöses. Det finns flera skäl

- omvärldens och särskilt Sveriges intresse för Östtimor har minskat kraftigt och styrelsen ser inget realistiskt sätt att öka det
- antalet medlemmar i kommittén har minskat de senaste åren
- styrelsen har inte förmått att ordna möten och annat som attraherat några utanför styrelsen i någon omfattning
- inte minst så har Östtimors utveckling på många sätt varit positiv och det kan idag sägas vara ett ganska "vanligt" utvecklingsland
- för den verksamhet som kommittén bedriver är det oväsentligt och enbart betungande att ha en formell organisation med styrelse, revisorer, plusgiro och redovisning till skatteverket.

Upplösningen betyder inte att vi i styrelsen avser att sluta arbeta för kännedom om Östtimor. Den skulle bara betyda att den formella apparaten runt arbetet försvinner.

Vi kommer

- att fortsätta underhålla kommitténs webbplats, <https://www.osttimorkommitten.se>

- att vid lämpliga tillfällen på olika sätt kontakta riksdagsledamöter, politiker och andra beslutsfattare till förmån för Östtimors folk.

Vi avser också att förändra tidskriften Merdeka & ÖsttimorInformation som kommittén ger ut tillsammans med Föreningen för ett fritt Papua.

Under de senaste åren har tidskriften getts ut med fyra nummer årligen. De har publicerats som PDF-filer på vår webbplats och de som önskat har fått en papperskopia per post. Vi avser i stället att publicera motsvarande material som separata artiklar på webbplatsen. För dem som så önskar, kan vi ungefär månadsvis, per post skicka utskrifter av de introduktioner, som vi skriver varje gång något nytt läggs upp på webbplatsen. Sedan går det bra att kontakta oss, så skickar vi mer än gärna papperskopier av det som intresserar.

Så här säger kommitténs stadgar om upplösning:

UPPLÖSNING

21. Upplösning av kommittén kan inte ske så länge minst tre medlemmar vill fortsätta verksamheten.

22. Vid en upplösning tillfaller eventuella tillgångar barnhem i Dili.

Tommy Pollák

Föreningen för ett fritt Papuas fortsatta verksamhet

Tråkigt nog påverkas vår "systerförening" Föreningen för ett fritt Papua (FFP) av den förändring Östtimorkommitténs styrelse föreslår för Merdeka & ÖsttimorInformation. Hittills har tidskriften publicerat artiklar om provinsen Aceh i Indonesien, vissa förhållanden i Indonesien, Papua eller Västpapua—den av Indonesien mer eller mindre olagligen annekterade västra delen av Nya Guinea, världens näst största ö, och Östtimor.

Men på Östtimorkommitténs webbplats har vi begränsat materialet till att enbart handla om Östtimor. Detta har de nuvarande styrelsemedlemmarna i Östtimorkommittén inte för avsikt att ändra. Därmed kommer FFP att sakna ett publiceringsforum.

Att lösa detta blir en fråga för FFP.

Tommy Pollák

Fortsättning från sidan 2

departementet har lagt fram ett förslag till ett tillägg till brottsbalken med en ny lag om förtal och ärekränkning. Förslaget har mött starkt motstånd från många olika aktörer både i och utanför Östtimor som anser att den hotar yttrande- och tryckfriheten. Den sista artikeln om Östtimor går igenom fotbollens ställning i landet med tonvikt på åren efter självständigheten 2002.

Numret innehåller en artikel vardera om Papua och Aceh. Den förra handlar om upprättandet av en exil-

regering på nationaldagen första december. Den senare ger en översikt om Helsingfors-avtalet 2005, som innebar att 29 år av krig i området mellan befrielseörelsen GAM och Indonesiens armé upphörde. Ett annat tema i artikeln är införandet av muslimska sharia-lagar som innebär att kvinnors ställning i området försämrats.

Till sist vill redaktören önska alla läsare God jul och gott nytt år.

Gabriel Jonsson

Fortsättning från sidan 1

- 541 utveckling av socialt kapital
- 338 ekonomisk utveckling
- 475 utveckling av grundläggande infrastruktur
- 470 utveckling av myndigheter

Jordbruksministeriet får inte mer än 31,9 miljoner dollar för utveckling.

Andra än premiärministern har framhåvt en del detaljer i budgeten och vi återger några av dem här.

I budgeten kommer 8,5 miljoner dollar att avsättas för Tasi Man-projektet och 71 miljoner för Timor Gas and Petroleum, Public Entrepreneurs (Timor GAP, EP) för hanteringen av Östtimors olje- och gastillgångar. [6]

Östtimors regering har redan tidigare sagt att den förväntar sig att landets ekonomi växer med 3,9 % under 2021 som ett resultat av återhämtningsinvesteringar från den privata sektorn och hushållens konsumtion. BNP väntas falla med 6 % 2020 enligt vice finansminister Sara Lobo Brites. Inflationen beräknas förbli låg, 0,7 % för 2020 och 2,1 % för 2021. [3]

Den 10 november höll ministeriet för statens administration ett offentligt möte med parlamentets kommitté A om 2021 års budget. Ministeriet informerade om att det för 2021 avsatt ett månatligt incitament på 30 dollar till byrådens medlemmar. [4]

Budgetförslaget har ett nytt format grundat på program. 14 statliga institutioner får tilldelning till program för jämställdhet (tusen dollar):

- 77 parlamentet
- 2.554 statssekreteraren för jämställdhet och inkludering
- 15 statssekreteraren för yrkesutbildning och sysselsättning
- 3 justitieministeriet
- 50 ministeriet för statens administration
- 9 Hälsovårdsministeriet
- 427 ministeriet för social solidaritet och inkludering
- 15 ministeriet för planering och territoriet
- 10 ministeriet för transport och kommunikation
- 73 försvarsministeriet (löner, varor och tjänster)
- 20 FALINTIL-F-FDTL
- 23 inrikesministeriet
- 103 PNTL (varor och tjänster samt smärre investeringar)
- 89 det nationella univeristetet
- 3.468 totalt för jämställdhetsprogram. [5]

Ur ett inlägg [7] av den kända och respekterade NGO:n La'o Hamutuk har vi noterat ett antal kritiska

synpunkter på budgeten.

Ända sedan 2008 har uttaget ur oljefonden överstigit ESI, vilket påverkar dess hållbarhet. Det kan kanske tyckas att detta avspeglar en ändrad regeringspolitik. Men dessa uttag fortsätter att finansiera aktiviteter som är ohållbara eftersom erfarenheten visar att dessa uttag äts upp av ständigt växande utgifter och stora projekt som inte har varit realistiskt analyserade och inte avhjälpes de svåra förhållanden Östtimors befolkning står inför.

Regeringen står inför en kritisk situation genom att olje- och gastillgångarna, undantagandes det hittills oexploaterade olje- och gasfältet Greater Sunrise, inom en snar framtida kommer att sina.

Trots att regeringarna hittills under två årtionden av självständighet använt 12 miljarder dollar ur oljefonden, har människors ekonomi inte utvecklats på ett sådant sätt att den ger dem långsiktig välfärd såsom utlovats i den nationella strategiska utvecklingsplanen. Tills nu har dessa drömmar inte förverkligats eftersom regeringen inte har visat någon vilja att diversifiera ekonomin för att stärka människors ekonomi, när oljefonden har tömts.

La'o Hamutuk fortsätter att föreslå att regeringen investerar i utbildning och hälsovård.

I inlägget frågar La'o Hamutuk också om Tasi Mane-projektet kommer att vara bra för Östtimors folk och säger att en oberoende analys av dess kostnader, risker och fördelar för Östtimors folk behövs. I budgeten sägs att regeringen kommer att avsätta medel för att kompensera samhällen som utryms för att ge plats för projektet, bland annat huvudvägens andra etapp, raffinaderiet, försörjningsbasen i Suai och LNG-anläggningen. Eftersom hela projektet är ifrågasatt, så föreslår vi att regeringen inte fortsätter med att utrymma samhällena.

La'o Hamutuk motsätter sig att regeringen skapar en rad självständiga myndigheter för att minska det arbete som sedan länge har utförts av ministerierna. I 2020 års budget skapades 8 nya myndigheter, enligt 2021 års budget ska ytterligare fem ny skapas. Dessa minskar budgetens transparens.

Transparensen i budgeten minskar också genom en rad nya transfereringar.

I Judicial System Monitoring Programmes (JSMP) pressmeddelande [5] säger de att JSMP begärt att parlamentet skulle prioritera en diskussion om jordbruk, turism, utbildning och hälsovård, som är viktiga för att förbättra den ekonomiska återhämtningen efter coronapandemin.

JSMP har också krävt att parlamentet stryker en rad poster, utlandsresor, inköp av fordon, lokala resor och myndigheter, som enbart arbetar temporärt (till exempel National Electoral Commission—CNE—och Technical Secretariat for Electoral Administration—STAE), som

Fortsättning på sidan 8

Fotbollen blomstrar i Östtimor

Östtimor blev 2005 medlem i Fédération Internationale de Football Association (FIFA) och är därmed en av dess nyaste medlemmar. Fotboll introducerades under den portugisiska kolonialtiden och det blev snart landets största sport. Passionen för fotboll förblev oförändrad under den indonesiska ockupationen. I samband med självständigheten 2002 bildades Timor-Leste Football Federation (FFTL) som genast började bygga upp ett landslag. Historia skrevs när laget 2003 debuterade genom att delta i kvalet till AFC (Asian Football Confederation) Asian Cup 2004. Man förlorade dock mot Sri Lanka (2-3) och Chinese Taipei (0-3). Laget åkte 2004 tidigt ut i Association of South East Asian Nations Football Federation (AFF) utan att ha tagit några poäng. Landets första kvalmatch till VM i Ryssland 2018 spelades på nationalstadion i Dili.

Med en befolkning på bara drygt en miljon och ytarealen 15.007 kvadratkilometer har Östtimor begränsade resurser att lägga ner på fotboll, men landet har ändå satt upp höga mål. FFTL insåg att satsningar måste göras på gräsrotsnivå och började därför med stöd från FIFA och AFC organisera tävlingar och utbildning av tränare och domare. Francisco Jeronimo, som är ordförande för FFTL, uppger att fotbollens position har förbättrats. Flera tävlingar har hållits i landet för olika åldersgrupper, inklusive för kvinnor.

FFTL har satt upp följande mål:

1. Att etablera gräsrots- och ungdomsprogram i hela landet.
2. Att sätta igång fler lokala och nationella tävlingar i enlighet med FFTL:s strategiska plan som innebär:
 - a) U-14- och U-16-tävlingar för flickor och pojkar
 - b) Skoltävlingar
 - c) Damliga
 - d) Futsalliga [Futsal är en variant av fotboll som spelas på en mindre spelyta med färre utspelare]
 - e) Tävlingar för spelare från fotbollsskolor
 - f) Utbildning av tränare
 - g) Utbildning av tränare i futsal
 - h) Utbildning av målvakter och konditions träning

Östtimor vann sin första landskamp i kvalet till AFF 2012 genom att besegra Kambodja med 5-1. Sedan blev det förlust mot Myanmar med 1-2 följt av seger mot Laos med 2-1. Förlusten mot Brunei (1-2) innebar missat avancemang. År 2018 vann Östtimor sin första medalj genom att överraskande vinna det årets Hassanal Bolkiah-trofé som sju länder tävlade om. Landet vann mot Brunei (1-0), förlorade mot Myanmar (0-2) och spelade 1-1 mot Thailand, vilket räckte till avancemang. I semifinalen vann man mot starka Singapore (2-1), varefter det blev seger mot Kambodja i finalen med 1-0.

En amatörliga med åtta lag upprättades 2015. Andra amatördivisionen består av 12 lag. Francisco Jeronimo tillade: "Fotboll är Östtimors mest populära idrott när det gäller åskådare och deltagande." Fotboll spelas överallt i landet och FFTL spelar en nyckelroll för fotbollens utveckling.

Gabriel Jonsson

Källa: FIFA.com, "Football flourishing in Timor-Leste", <https://www.fifa.com/news/football-flourishing-in-timor-leste>, 3 september 2020. Artikeln ingår i en serie om fotboll på avlägsna platser utanför rampljuset.

Östtimors osäkra väg till utveckling

Östtimor går igenom en turbulent tid. På det politiska planet skapar den gamla konflikten mellan de tidigare premiärministrarna Mari Alkatiri och Xanana Gusmão ombildningar i parlamentet, politiska dödlägen och osäkerhet. Alla budgetar sedan 2018 har blivit försenade, något som lett till att statsutgifterna har sjunkit. Den politiska situationen tog en ny vändning i år i och med att Gusmãos koalition kollapsade och att Alkatiris Fretilin anslöt sig till regeringen i juni. Regeringen har nu parlamentarisk majoritet och stöd från presidenten.

Den årliga ekonomiska tillväxten har bara uppgått till tre procent under senare år och väntas vara fortsatt låg de närmaste åren. Det är långt ifrån den tillväxt som behövs för att göra Östtimor till ett medelinkomstland 2030 som landets strategiska utvecklingsplan har som mål. Många människor lever fortfarande i djup fattigdom nästan 20 år efter självständigheten.

Ett positivt tecken är att Östtimor tycks ha hanterat corona-pandemin väl. Det är få rapporterade fall och inga har avlidit. Hälsosektorn håller godtagbar standard. Förbättringen av hälsovården anses allmänt vara en av landets största bedrifter efter självständigheten. Även om situationen skulle förändras, skulle landet förmodligen inte drabbas särskilt mycket eftersom Östtimor har en mycket ung befolkning som är mindre mottaglig för covid-19. Medianåldern är 17 och cirka 40 procent av befolkningen är under 15 år, vilket gör den till en av de yngsta befolkningarna i världen.

Östtimor har klarat sig väl från den turbulens som pandemin har skapat i världsekonomin, eftersom landet inte är integrerat i den. Jordbruk för självförsörjning dominerar ekonomin och mindre än 30 procent av sysselsättningen är lönebaserad. Den moderna industrin består av den offentliga sektorn och offentligt finansierade infrastrukturprojekt. Det finns ingen betydande tillverkning eller multinationella företag i landet. Turismen är ännu outvecklad och exporten utöver oljan består av beskedliga mängder kaffe. Att en modern sektor saknas är ett stort problem inte minst eftersom den växande arbetskraften måste sysselsättas.

Den viktigaste ekonomiska konsekvensen av covid-19 blir dess inverkan på oljepriserna och börserna. Landet är helt beroende av olja och naturgas som svarar för hela 90 procent av statsinkomsterna. Intäkterna investeras via petroleumfonden i utländska börser och avkastningen används för offentliga utgifter som svarar för omkring 70 procent av BNP. Det är en av de högsta siffrorna i världen.

Lägre oljepriser och fallande börser påverkar omedelbart statsutgifterna negativt framöver. Oljepriserna har fallit med cirka 40 procent sedan början av året, men börserna har efter en initial nedgång följt av en uppgång inte blivit lika drabbade av covid-19. Priserna kan fortsätta falla och en risk är att regeringen har tagit ut för mycket kapital ur petroleumfonden. Många bedömare tror att den kan ta slut under 2020-talet.

Stora investeringar är försvarbara om avkastningen är hög. Men istället investeras det i två megaprojekt med högst osäker avkastning. Det första, som drivs av Mari Alkatiri, är en industrizon i området Oecusse i Västtimor. Det finns ingen god anledning att där genomdriva regeringens plan för att utveckla forskning, turism, kommers och logistik.

Det andra projektet är ännu större. Industriområdet Tasi Mane på sydkusten leds av Gusmão och kan uttömma petroleumfonden. Planen är att bygga en petrokemisk anläggning för att förädla naturgas från Timorhavet. Förhoppningarna om att privata investerare skulle komplettera regeringens omfattande investeringar i hamnar, vägar och järnvägar och flygplatser har hittills inte alls infriats. Det är stor risk för att båda projekten blir vita elefanter. Landets fortsatta utveckling ter sig mycket osäker.

Gabriel Jonsson

Källa: Fredrik Sjöholm, "Timor-Leste's precarious route to development", <https://www.eastasiaforum.org/2020/09/19/timor-lestes-precarious-route-to-development/>, 19 september 2020.

Migrantarbetare fördömer 'modernt slaveri' i Sydkorea

Systemet för att bevilja arbetstillstånd - Employment Permit System (EPS) - är avsett att både gynna arbetsgivare i Sydkorea, som behöver arbetskraft, och asiatiska arbetare som söker bättre betalda arbeten utomlands. Men det 16 år gamla systemet kritiserar för att verka till migrantarbetarnas nackdel. De är utsatta för missbruk och till och med "slavliknande" exploatering av arbetsgivarna. Problemet kärna är en formulering i lagstiftningen, som i praktiken gör det omöjligt för arbetarna att byta arbetsplats.

'Modernt slaveri'

Fiskaren Lopes M. från Östtimor led av förfärliga arbetsvillkor och människorättsbrott på en liten ö i flera år. Han sade på en presskonferens den 18 oktober: "Under ansjovissäsongen åkte jag ut till havs till och med två gånger per dag, var tvungen att torka ansjovisen och även ta hand om fiskenäten, vilket innebar 15-20 timmars arbete per dag. Det innebar inte att jag tjänade mer pengar."

Han var i praktiken inlåst och isolerad på Kaeyado utanför Kunsan, eftersom han inte kunde ta sig därifrån utan arbetsgivarens tillstånd. Han skickades till andra arbetsplatser flera gånger i strid mot anställningskontraktet. Han tjänade omkring 1.765 dollar per månad, något som han först nyligen fick reda på eftersom arbetsgivaren hade haft hans bankbok. Han sade: "När jag fiskade på båten serverades ingen måltid utan bara bröd och Choco Pie" (chokladgodis). Lopes kom i juli 2014 för första gången till Sydkorea och arbetade för sin chef på Kaeyado i fyra år och tio månader. Han fick sitt andra arbetstillstånd 2019, som varar lika länge, under förutsättning att han skulle stanna hos samma arbetsgivare. Han flydde från ön i september och bor sedan dess i ett härbärge. Han sade: "Om jag kunde, så skulle jag vilja byta jobb och åka till ön Cheju, där min vän bor."

Lopes öde är inte unikt. I juli genomförde den nationella människorättskommissionen en undersökning av arbetsvillkoren för 63 migrantarbetare på fiskebåtar vid öar längs västkusten. De arbetade i genomsnitt 12 timmar per dag och hade mindre än en timmes paus. Omkring 90 procent av arbetarna svarade att de inte hade några officiella lediga dagar under året. Deras genomsnittliga månadslön var cirka 1.700 dollar, vilket är mycket lägre än minimilönen på omkring 2.700 dollar. Sex arbetares pass hade konfiskerats och bankböckerna för 23 personer blev omhändertagna.

Bundna till arbetsgivarna via kontrakt, visum

En vietnames, som började arbeta i Sydkorea 2019, utvecklade nässymptom efter att ha blivit exponerad för

svetsrök och svetsgas. När han berättade det för sin arbetsgivare i januari, lovade hans chef honom att få byta arbetsplats om han stannade sex månader till. Han frågade igen efter sex månader, men blev förvägrad, utpressad, överfallen och även anklagad för att ha haft coronavirus. Han sade: "Efter att ha fullgjort mitt arbete efter ett år den 19 juni, frågade jag igen chefen om jag kunde finna en annan arbetsgivare. Chefen var avvisande." Han sade att arbetsgivaren tvingade honom att skriva på ett papper i vilket han medgav att han skulle arbeta där i ytterligare tre år. "Den 13 juli tog arbetsgivaren min temp och tog med mig till en hälsoklinik för ett coronavirustest, fastän jag inte hade några symptom." Mannen isolerades under juli i två veckor i ett litet rum utan säng och badrum. Efter att hans chef överföll honom i början av september, rapporterade han detta till polisen och skrev en vädjan till en lokal arbetsförmedling om att få byta arbetsplats. Han väntar nu på att få besked.

Även Shiva Tharu, en 40 år gammal man från Nepal, bad förra året sin arbetsgivare om att få bryta anställningskontraktet och låta honom byta till en annan arbetsplats efter ha arbetat hårt. "Min chef sade att han skulle låta mig göra det om jag bara betalade honom" sade han. Han gav chefen 440 dollar och kunde därför bryta sitt kontrakt med en textilfabrik. Han arbetar nu på en metallfabrik.

Krav på en översyn av EPS

EPS har sedan det infördes 2004 varit en viktig kanal för att importera arbetare från 16 asiatiska länder för att möta arbetskraftsbrist vid små och medelstora företag inom tillverkningsindustrin, jordbruket och fisket. Många sydkoreanska arbetare avvisar dessa lågkvalificerade jobb på grund av dåliga arbetsvillkor och låga löner. För närvarande finns det ungefär 248.000 migrantarbetare som kommit via EPS.

Migrantarbetare kommer till Sydkorea med ett kontrakt, som initialt tillåter dem att arbeta upp till tre år. Om deras arbetsgivare går med på det, kan de förlänga kontraktet med ett år och tio månader. Om de anses vara "flitiga arbetare", kan de få möjlighet att återvända och arbeta i fyra år och tio månader till. De får bara byta arbetsplats tre gånger under vistelsen och bara i undantagsfall. Med arbetsgivarens medgivande kan en arbetare bryta sitt kontrakt och börja arbeta någon annanstans. Annars måste arbetarna bevisa att de har blivit illa behandlade eller blivit underbetalda eller så måste deras arbetsplatser läggas ned. De som lämnar sina arbeten utan arbetsgivarens medgivande rapporteras till polisen som illegala immigranter som kan bli deporterade enligt aktivister.

Advokaten Jeong Jina säger att EPS inkräktar på

arbetarnas grundläggande rättigheter. ”EPS är avsett för att en migrantarbetare ska arbeta hos en arbetsgivare i upp till nio år och åtta månader. En migrantarbetare undertecknar ett anställningskontrakt innan personen kommer till Sydkorea och även innan de träffar sin arbetsgivare på grundval av den begränsade informationen i kontraktet” påpekade hon. ”Detta tillgodoser inte migrantarbetarnas mänskliga rättigheter” sade Jeong, som representerar fem migrantarbetare som lämnade in en vädjan till författningsdomstolen i mars. Arbetarna hävdar i sin vädjan att föreskriften i EPS, som begränsar migrantarbetarnas möjligheter att byta arbetsplats, bryter mot grundläggande rättigheter i Sydkoreas författning och utgör tvångsarbete.

Arbetsmarknadsdepartementet hävdar att de kontroversiella restriktionerna är nödvändiga för att förhindra att systemet ska öppna möjligheter till illegal immigration. Enligt departementet är huvudsyftet med EPS att komma till rätta med bristen på arbetare för små och medelstora företag och att migrantarbetarna ska kunna resa in i Sydkorea bara när en arbetsgivare kan anställa dem. Woo Sam-yeol, som är föreståndare för Asan Migrant Workers Center, sade att det är dags att Sydkorea tar itu med den inhumana behandlingen av migrantarbetarna. Han sade: ”Vi kan inte förneka att migrantarbetarna är bundna till sina arbetsgivare på

villkor som liknar slavars.” Han lade till att ingen arbetare ska tvingas till tvångsarbete och att alla förtjänar att bli rättvist betalda för sitt arbete.

Samtidigt som de för en kamp mot författningsdomstolen drar migrantarbetarna och deras förespråkare igång en kampanj för en översyn av EPS. Ordföranden för migranternas fackförening Udaya Rai sade: ”Alla arbetare har rätt att välja och byta jobb. Men för migrantarbetare, erkänner regeringen inte dessa grundläggande rättigheter. Det är anledningen till att förskräckliga arbetsvillkor på arbetsplatser där migrantarbetare har tvingats arbeta inte förbättras.”

Gabriel Jonsson

Källa: The Korea Herald/Asia News Network, “Migrant workers denounce ‘modern-day slavery’ in Korea”, <https://newsinfo.inquirer.net/1350855/migrant-workers-denounce-modern-day-slavery-in-korea>, 21 oktober 2020.

Not:

Antalet gästarbetare från Östtimor i Sydkorea var 1.886 i åldrarna 25-35 mellan åren 2009 och 2015.

Fortsättning från sidan 4

delvis inte kan utnyttjas på grund av pandemins begränsningar. JSMP vill att medlen för dessa poster överförs till de områden de enligt föregående stycke vill prioritera.

Tommy Pollák

Källor:

1. "Speech of H.E. the Prime Minister of Republic Democratic of Timor-Leste, Taur Matan Ruak In occasion presentation of the 2021 General State Budget Law Proposal National Parliament, November 30/th/2020", http://timor-leste.gov.tl/wp-content/uploads/2020/11/ENG-Speech-of-H.E.-the-Prime-Minister-of-Republic-Democratic-of-Timor-Leste-Taur-Matan-Ruak_ENG.pdf
2. La'o Hamutuk 2020-12-03 "Information on proposed 2021 State Budget" i ETAN:s epostlista om Östtimor
3. Tatoli 2020-11-05 "Timor-Leste optimist 3.9% GDP growth target for the next year 2021" <http://www.tatoli.tl/en/2020/11/05/timor-leste-optimist-3-9-gdp-growth-target-for-the-next-year-2021/>

4. JSMP pressmeddelande 2020-11-11 "2021 STATE BUDGET Ministry of State Administration (MAE) continues to provide an incentive payment of US\$30 every month to members of village councils"
5. JSMP pressmeddelande 2020-12-01 "The VIII Constitutional Government has included funds for implementing gender policies in the 2021 Budget Program"
6. Tatoli 2020-11-30 "Government Acknowledge Petroleum Investment is Facilitator of Development", <http://www.tatoli.tl/en/2020/12/01/government-acknowledge-petroleum-investment-is-facilitator-of-development/>
7. La'o Hamutuk 2020-11-13 "Submission to Committee C, National Parliament of Timor-Leste From La'o Hamutuk Regarding The Proposed General State Budget for 2021, 13 November 2020"

Noter:

1. Östtimor använder USA-dollar som sin officiella valuta.

Xanana Gusmãos minskande roll?

Redan innan Xanana Gusmão bröt med Fretilin och 1987 grundade CNRM (National Council of Maubere Resistance) var han en av de framstående ledarna i Östtimor för motståndet mot den indonesiska ockupationen. Det förblev han, till och med den kanske mest framstående, också i fångenskapen i Indonesien 1992-1999, och sedan för utvecklingen till återupprättandet av självständigheten 2002 och därefter som president en mandatperiod, premiärminister och ordförande i CNRT i 8 år och minister för planering och strategiska investeringar i den nya statsorganisationen.

Men nu finns det tecken på att 74-åringens roll i och därmed inflytande på politiken i Östtimor har minskat.

I 2018 års val fick Fretilin 23 mandat och koalitionen AMP (med CNRT - 22 mandat, PLP, KHUNTO) 34 mandat. Så AMP bildade en regering med Taur Matan Ruak (PLP) som premiärminister. Gusmão, en av grundarna av CNRT (National Congress for Timorese Reconstruction), blev minister för planering och strategiska investeringar. Som sådan förhandlade han fram avtalet om havsgränsen med Australien och därefter köpet av den stora olje-och gasreserven Greater Sunrise.

Regeringen har ända sedan sitt tillträde haft ett problem. President Guterres Lú Olo vägrade att godkänna nio föreslagna CNRT-ministrar.

När parlamentet i januari sent omsider skulle godkänna koalitionsregeringens budgetförslag för 2020 med bland annat en satsning på Tasi Mane-projektet, en storstilad utveckling av infrastrukturen på sydkusten runt en anläggning för att bearbeta naturgas från Greater Sunrise-fältet för vidare export, förkastades förslaget genom att CNRT avstod från att rösta för det. Det innebar att AMP-koalitionen sprack den 22 januari.

Efter en tid skapade Gusmão en ny koalition för en "alternativ majoritetsregering", men den 30 april lämnade KHUNTO den och därmed hade den inte längre majoritet. Orsaken till att KHUNTO bröt med denna koalition var att det var för förlängning av undantagstillståndet. KHUNTO anslöt sig i stället till Taur Matan Ruaks (PLP) allians med Fretilin, vilket gav den majoritet i parlamentet.

I början av maj skriver Östtimorkännaren Michael Leach, professor i internationell politik vid Swinburnes universitet: "Framför allt så är huvudfrågan huruvida den östtimoresiska politikens gigant, Xanana Gusmão, kan komma tillbaka från sin position." och fortsätter: "Gusmãos åtgärd mot sin egen AMP-allians i januari - troligen en del i en strategi att få CNRT-ministrarna

installerade och utlösa ett förtida val - tycks nu ha gått riktigt snett. Med detta sagt så skulle få se det som klokt att skissa på ett politiskt lovtal till mästropolitikern just nu."

I slutet av maj avgår CNRT:s ministrar ur regeringen och Taur Matan Ruak utser en rad nya ministrar.

Tommy Pollák

Källor: Bardia Rahmani: Timor-Leste's New Kingmakers i *The Diplomat*, 2020-06-01

Hortencio Sanchez: Foreign Minister Dionísio Soares Among Five MPs to Resign From Cabinet, Tatoli, 2020-05-25

Michael Sainsbury: Political turmoil brings new governing alliance in Timor-Leste i *UCA News*, 2020-05-07

Xanana Gusmão och Östtimorkommitténs före detta ordförande Ann Larsson hos UD i Stockholm den 22 april 2002.

Ny lag om förtal och ärekränkning i Östtimor?

Östtimors justitieministerium har lagt fram ett förslag till ett tillägg till landets brottsbalk med en ny lag om förtal och ärekränkning. Förslaget har mött ett starkt motstånd från många olika aktörer. De anser att den hotar yttrande- och tryckfriheten.

Den 5 juni 2020 bjöd justitieministeriet in utvalda organisationer (La'o Hamutuk ingick inte) för att skriva inlägg om ett föreslaget tillägg till den östtimoresiska brottsbalken, som skulle kriminalisera förtal, anstötligheter och förolämpningar, även om föremålet är ett företag eller en död person. Det ettåriga fängelsestraffet kan fördubblas eller trefaldigas om 'offret' är en offentlig person eller om förolämpningen görs i traditionella eller sociala media. Lusa rapporterade att justitieminister Manuel Cáceres da Costa sade att utkastet är till för att 'sparka igång' offentlig diskussion.

Inledningen till lagförslaget förklarar att den indonesiska förtalslagen inte togs med i 2009 års östtimoresiska brottsbalk för att minnena från den repressiva ockupationen fortfarande var färska, men nu, mer än tio år senare, har framväxten av sociala media gjort det nödvändigt att skydda heder och rykte för innehavare av ämbeten och andra.

När förslaget började cirkulera uttalade många människor oro i media, bland andra:

- José Ramos-Horta (Det är inte prioriterat och skulle kunna inkräkta på människors rättigheter)
- Mari Alkatiri, Fretilin (Att kriminalisera förtal måste göras med försiktighet och inte nu)
- Joaquim dos Santos, Fretilin, ordförande i parlamentets juridiska kommitté (Regeringen måste definiera lagförslaget väl, lära alla medborgare att respektera varandra). Senare, lagförslag får inte bryta mot konstitutionella principer.
- Virgilio Guterres, ordförande för pressrådet (Pressrådet anser att lag för att kriminalisera förtal är mot andan i Östtimors konstitution). Också pressmeddelande <http://www.laohamutuk.org/Justice/defamation/2020/KonselluImprensaKI9Jun2020PtEn.pdf>.
- Hugo Fernandes, medlem av pressrådet (Förtalslag kommer att påverka Östtimors rankning när det gäller pressfrihet).

Internationella organisationer har också uttryckt oro över förslaget, bland andra:

- International Federation of Journalists (IFJ) (Också pressmeddelande <http://www.laohamutuk.org/Justice/defamation/2020/IFJProposedPetition11June2020.pdf>)

- Media, Entertainment and Arts Alliance (MEAA - Australien) <http://www.laohamutuk.org/Justice/defamation/2020/MEAA%20DefamationLaw11Jun2020en.pdf>.

La'o Hamutuk skriver i ett yttrande den 15 juni att organisationen i 20 år arbetat för att främja demokrati och försvar av mänskliga rättigheter i Östtimor och är mycket bekymrad över denna föreslagna ändring av strafflagen. De betraktar det föreslagna tillägget som mycket farligt, eftersom det kommer att släcka människors rätt att sprida åsikter, att kritisera och uttrycka missnöje. Det föreslagna tillägget har redan utlöst omfattande diskussion och missnöje i Östtimor.

”På grund av de ovan nämnda skälen ber vi justitieministeriet att avslå det föreslagna tillägget i sin helhet; det strider mot fundamentala rättigheter till yttrandefrihet och åsikter och kommer särskilt skada våra mest sårbara människor.

Den föreslagna ändringen strider mot Östtimors konstitution gällande artikel 6 om statens mål, artikel 40 om åsiktsfrihet och information och artikel 41 om pressfrihet och andra former av kommunikation. Det föreslagna tillägget bryter mot artikel 19 i den universella deklARATIONEN om mänskliga rättigheter (som den refereras i artikel 23 av Östtimors konstitution), som garanterar alla rätt till yttrandefrihet och frihet att inhämta information.”

Ombudsmannen (Provedor) för mänskliga rättigheter och rättsväsende har skrivit en längre inlägg om lagförslaget om förtal som lagts fram. Inlägget är starkt kritiskt till förslaget:

”There is consensus that the criminalization of defamation and a violation of the right to freedom of expression and opinion. It is clear that this represents a disproportionate limitation of the right to freedom of expression and information in the face of the right to honor and privacy, and is therefore irreconcilable.

Therefore, the introduction of new legislation in the criminal sphere, criminalizing defamation, insulting, among other offenses to prestige and memory, will not reinforce or guarantee current rights, but will end up calling into question the balance between these two fundamental rights, resulting in the application of excessive or disproportionate measures.”

International Federation of Journalists (Asia Pacific) har skrivit ett ”råd” om förslaget till förtalslag. Rådet, uppgjort av Jim Nolan, en australisk advokat och juridisk rådgivare på ideell grund till International Federation of Journalists (Asia Pacific) (IFJ), skisserar åtskilliga oroande juridiska frågor och betonar IFJ:s djupa bekymmer över försök av myndigheter i Östtimor att

underminera pressfriheten.

I rådet konstaterar IFJ:s juridiska rådgivare att "förslaget är störande därför att det strider mot konsensus i den demokratiska världen som betraktar förtalslagar som giftiga, möjliga att grovt missbruka av de rika och de med goda förbindelser, anti-demokratiska och anti-transparenta. Förtalslagar har historiskt varit förknippade med allvarliga begränsningar av pressfrihet och typiskt setts som ett medel för auktoritärt styre."

Dock har minister Cárceres uttalat att den nya lagen "kommer att uppmuntra människor att bättre respektera ledare". I själva verket kommer lagen, som föreslår upp till tre års fängelse för lagöverträdare, att skydda politiker, myndighetspersoner och religionsföreträdare. Lagen kommer också att utöka 'rätten' att ansöka om brottsutredningar till bolag och myndigheter. Det faktum att den föreslagna utökningen av förtal också gäller avlidna är också orande. Det är också oroande att det inte finns något försvar eller skydd för journalister i förslaget.

Östtimor har redan ett robust, effektivt och högt uppskattat pressråd, som arbetar med klagomål på media och journalister genom en mekanism som inte kriminaliserar fritt tal och tryck. IFJ befarar att om detta

lagförslag antas så kommer pressfriheten i Östtimor att försvagas.

IFJ sade: "IFJ ber respektfullt premiärministern att säkerställa att den föreslagna förtalslagen inte kommer in i Östtimors brottsbalk. Att göra annorlunda skulle skamfila bilden av Östtimor som en öppen och rättvis demokrati."

Tommy Pollák

Källor: La'o Hamutuk 2020-06-11 Proposed Criminal Code addition to Criminalize Defamation Submission to the RDTL Ministry of Justice From La'o Hamutuk regarding the Proposed Amendment to the Penal Code to Criminalize Defamation 15 June 2020

OMBUDSMAN FOR HUMAN RIGHTS AND JUSTICE OPINION—Criminalizing Defamation: Perspectives on Human and Fundamental Rights (Publicerat på La'o Hamutuks webbplats)

International Federation of Journalists Pressmeddelande 2020-07-16 Timor-Leste: IFJ submits legal advice on Criminal Defamation Law

Drömmer Jakarta om att få tillbaka Östtimor?

Nyligen visades i Youtube några videoprogram med indonesisk information om Östtimor. Programmen är på indonesiska. De säger att Östtimors ekonomi är dålig och är beroende av Indonesiens. Troligen är det för att skapa en uppfattning om att människor längtar tillbaka till Indonesiens administration. Som argument används filmklipp från 1990-talet och från tiden för folkomröstningen 1999.

Ett sådant program är daterat första december 2020 med rubriken "BERITA VIRAL ~ 100 RIBU WARGA TIMOR LESTE KABUR KE INDONESIA ADA APA" ("Viral nyhet. Hundratusentals människor flyr från Timor-Leste till Indonesien. Vad händer?"). Se videon på <https://www.youtube.com/watch?v=ISrJsc1X1Jo>.

Enligt BBC Indonesia den 20 augusti 2020 har Indonesiens regering avsatt 90 miljarder rupier för att influera människor (<https://www.bbc.com/indonesia/indonesia-53846128>). Man kan kanske undra om det är propaganda som visar Jakartas önskan att ta tillbaka Östtimor.

Det finns också videoprogram som visar att flyktingar fortfarande lever i misär allt sedan de flydde till indonesiska Västtimor för 20 år sedan. Se

1. <https://www.youtube.com/watch?v=W0mtnGA4T2o&t=377s>
2. <https://www.youtube.com/watch?v=ZtAibQe4bF8>

Hendrik Amahorseja

ULMWP deklarerar provisorisk västpapuansk regering

Första december är det nationaldag för västpapuaner. Den första december 1962 hissade man för första gången den papuanska flaggan Morgonstjärnan i staden Jayapura (då hette staden Hollandia). Landet var under nederländsk kolonial administration. Flaggan firade man med den nykomponerade sången "Hai Tanahku Papua" (Hej mitt land Papua)". Närvarande vid flagghissningen var tjänstemän i den koloniala administrationen.

I år den första december demonstrerade västpapuaner i olika städer i Västpapua. I utlandet demonstrerade de också, t.ex. i Melbourne hissade man Morgonstjärnan bredvid den australiensiska flaggan i stads- huset. Till och med i Indonesiens huvudstad Jakarta, demonstrerade västpapuaner. De marscherade från gatan som ligger bredvid USA:s ambassad till president- palatset. Inga incidenter ägde rum.

"Mitt mål med att delta i demonstrationen idag är att fira 59 år av att den västpapuanska nationens oberoende tillkännagavs, varefter Indonesien annekterade området", sade en demonstrant till Reuters när demonstranter viftade med banderoller som krävde rätten till självbestämmande.

Samtidigt deklarerade United Liberation Movement of West Papua (ULMWP), en paraplyorganisation för olika papuanska organisationer, samma dag upprättandet av en provisorisk papuansk regering i exil. Ledare för exilregeringen är Benny Wenda som bor i Storbritannien. Andra medlemmar av exilregering har inte offentliggjorts.

Hendrik Amahorseja

Aceh 15 år efter Helsingfors-avtalet

Rörelsen för ett fritt Aceh, GAM (Gerakan Aceh Merdeka), bildades av Dr. Tengku Hasan di Tiro den 4 december 1976 i Aceh. Bildandet av GAM syftade till att göra Aceh självständigt från Indonesien. Historiskt var Aceh en självständig stat på 1700- och 1800-talet. Det hade diplomatiska förbindelser med Storbritannien och Turkiet. Holländarna försökte regera över Aceh och den 26 mars 1873 förklarade de krig. Den 5 april samma år invaderade holländska soldater Aceh. Kriget pågick till 1903, då sultan Muhammad Duad Syah blev till-

fångatagen. Kriget slutade utan att en kapitulationsförklaring undertecknades.

Efter upprättandet av GAM, började ett nytt krig mellan GAM och Indonesiens armé. GAM förde ett gerillakrig mot Indonesiens armé.

Den 26 december 2004 kl. 07:58 inträffade en jordbävning utanför Acehs västkust. Den var nio grader på Richter-skalan och skapade många stora vågor, en tsunami. Det sägs att vågorna var upp till 35 m höga.

Jordbävningen fick förödande konsekvenser. Stora delar av området låg i ruiner, det var ödelagt och bara enstaka byggnader stod kvar. Indonesiska soldater, som befann sig i katastrofområdet, drogs ner av vågorna till Indiska oceanens botten. Det uppskattas att ungefär 130.000 människor miste sina liv till följd av tsunamin.

Tsunamikatastrofen var huvudfaktorn till att Indonesien och GAM satte sig vid förhandlingsbordet. Parterna enades om att upphöra strida och sluta fred i Helsingfors-avtalet, som undertecknades den 15 augusti 2005. Det var två dagar före Indonesiens nationaldag den 17 augusti, som är självständighetsdagen 1945. Helsingfors-avtalet (Memorandum of Understanding) stipulerar en rad åtgärder som Indonesien skulle implementera för att förbättra levnadsvillkoren för befolkningen i Aceh. I avtalet sägs ingenting om att tillämpa muslimska sharialagar i Aceh.

Många år efter att Helsingfors-avtalet undertecknades verkar Indonesiens regering inte ha ansträngt sig mycket för att uppfylla vad man lovade i avtalet. Ett exempel är fattigdomen i området. Enligt internettidningen Okezone.com den 17 januari 2020, i vilken den citerar Indonesiens statistikbyrå (Badan Pusat Statistik – BPS), sägs att Aceh är den fattigaste provinsen på ön Sumatra och nummer sex från botten i Indonesien.

Värt att notera är att för några år sedan uppstod en ny organisation med namnet Aceh Sumatra National Liberation Front (ASNLF). Det är en ny GAM. Den ingick förra året samarbete med Rörelsen för ett fritt Papua (Organisasi Papua Merdeka, OPM) och Republiken Sydmoluckerna i exil.

Aceh är det enda område i Indonesien där muslimska sharia-lagar implementeras. Noterbart från historisk synvinkel är att i Aceh har dessa lagar inte tillämpats tidigare, då muslimska sultaner regerat. Kvinnorna var fria, de behövde inte ha hijab på huvudet. Kvinnor hade samma rättigheter som män, bland annat hade de höga poster i sultanatets administration. Det fanns ingen polis som bevakade medborgarna - särskilt kvinnor. Ultrakonservativa krafter har föreslagit att kvinnor inte får gå ut ensamma. Någon i familjen måste följa med. Det har också lagts fram förslag om att tillåta polygami. Förslagen möter motstånd. Bilden under visar några kvinnor som cyklar utan att bära ”muslimska” kläder. Att de cyklar runt i huvudstaden Banda Aceh har väckt protester från konservativa kretsar.

I år den 4 december hade det gått 44 år sedan GAM bildades. För att minnas den dagen demonstrerade folk i Banda Aceh med den förbjudna GAM-flaggan.

Hendrik Amahorseja

Avsändare:
Östtimorkommittén
c/o Pollak
Wiboms väg 12
171 60 SOLNA

Kom ihåg att anmäla adressändring.

Munirs bortgång förblir olöst

Idag för 16 år sedan¹ mördades människorätts (MR-) försvararen Munir Said Thalib med arsenik ombord på ett flygplan tillhörande Garuda på väg mot Nederländerna, där han skulle bedriva sina doktorandstudier. En officiell oberoende gemensam undersökningsgrupp fastslog senare att det var ett uppsåtligt mord. Men hjärnan bakom mordet har inte ställts inför rätta^{2, 3}.

Resultaten och rekommendationerna som gruppen, som 2005 upprättades av den dåvarande presidenten Susilo Bambang Yudhoyono, avvisades av hans regering och den efterföljande regeringen och har aldrig offentliggjorts. Den nuvarande regeringen vägrar att erkänna att rapporten existerar, trots att den centrala informationskommissionen har fastslagit att den borde offentliggöras. Rapporten skulle kunna leda till en brottsundersökning om regeringen har politisk vilja att avslöja sanningen.

Munir arbetade oförtrutet för att skipa rättvisa för MR-offer och hans kamp innebar att hans liv var i fara. Våld har senare även drabbat många andra MR-aktivister i Indonesien, däribland MR-advokaten Veronika Koman som avslöjat MR-brott i Papua. Trovärdiga och oberoende undersökningar föreskrivna i FN-deklarationen om MR-försvare från december 1998 har inte genomförts. Enligt deklarationen har MR-försvare rätt att arbeta individuellt och i samarbete med andra, att framföra kritik mot regeringens politik i MR-frågor och att få sina krav granskade. Samtidigt har staten en skyldighet att skydda MR-försvare och att genomföra skyndsamma och oberoende undersökningar av MR-brott.

Mordet på Munir belyser hur straffriheten består i Indonesien. Först nyligen, 16 år efter mordet, ställde FN:s människorättskommitté, som granskar implementeringen av den internationella konventionen om civila och politiska rättigheter Indonesien har undertecknat, en fråga. Indonesiens regering måste svara, sannolikt i den andra granskningsomgången nästa år. En liknande rekommendation i fallet lyftes 2013 fram i en inledande granskning i enlighet med denna konvention. Det är bara en av flera rekommendationer som internationella

MR-grupper har framfört för att förmå Indonesien att lösa omständigheterna kring Munirs död.

Förra året omvaldes Indonesien som medlem i FN:s människorättsråd. Även om detta borde ha lett till större ansträngningar för att lösa mordet, har istället strafffriheten underlättat MR-brott, underminerat människors förtroende för lagen och gjort dem försvarslösa när de har kämpat mot rättvisan.

Att avslöja sanningen om det uppsåtliga mordet av Munir och att ställa de mest skyldiga inför rätta kommer bli viktiga steg för att bryta straffriheten. För ett par år sedan utlovade president Joko "Jokowi" Widodo att fallet Munir skulle lösas, men Munirs familj och vänner förblir skeptiska huruvida det löftet kommer uppfyllas.

Ändå är inte allt arbete förgäves. Det första MR-museet upprättat av en lokal regering i Indonesien kommer uppkallas efter Munir. På årsdagen av hans födelse började museet byggas den 8 december 2019 i Munirs hemstad Batu på östra Java. Museet kommer drivas av en oberoende grupp för att garantera att arvet efter Munir ska fortsätta inspirera nya generationer.

Gabriel Jonsson

Källa: Indria Fernida, "Long road to see justice over Munir's murder," *The Jakarta Post*, 7 september, <http://www.thejakartapost.com/academia/2020/09/07/long-road-to-see-justice-over-munirs-murder.html>

Noter:

1. När artikelns källa publicerades var idag den 7 september 2020.
2. Piloten Pollycarpus Budihari Prijanto, dömdes för mordet och avtjänade 14 år i fängelse. Han dog den 17 oktober 2020 på sjukhus med covid-19.
3. Vi har tidigare skrivit om mordet på Munir i nummer 23 ,2004, av Merdeka & ÖsttimorInformation